

معجزه از دیدگاه متکلمین اسلامی (اشاعره – شیعه – و معتزله)

افشار کوشکی

کارشناس ارشد فلسفه و حکمت اسلامی، دبیر آموزش پرورش استان لرستان.

چکیده

یکی از بحث های دینی مهم در میان متکلمین و فلاسفه مسلمان معجزه است. سوال اساسی در این زمینه این است که آیا معجزه فعل پیامبر است یا فعل خداوند تبارک و تعالی است. اکثر متکلمان اسلامی اعم از معتزله و اشاعره و شیعه همگی بر این امر اتفاق نظر دارند که معجزه فعل مستقیم خداوند است و فاعل مباشر آن خداوند می باشد. اکثر متکلمان مسلمان با نگاهی تبدیلی و دینی به معجزه و کرامات می نگریند در بررسی دیدگاه متکلمان اشاعره و معتزله و شیعه به این نتیجه رسیدیم که متکلمان در مورد معجزات و نبی اشتراکات زیادی با هم دارند. اما در بعضی موارد اختلافاتی هم به چشم می خورد. همه متکلمان معتقدند که معجزه فعل مستقیم خداوند است و نبی یا پیامبر شخص برگزیده خداوند است که فعل خدا را به نمایش می گذارد. همه متکلمان معجزه را صدقی بر گفتار نبی می دانند. متکلمان اشاعره بر جنبه الهی بودن معجزه تاکید بیشتری دارند ولی معتزله معجزه را تاحدوی بسته به دقت نظر و حيله و تدبیر و علم خاص نبی می دانند. بعضی از اشاعره سحر و جادو را نیز فعل خدا می دانند ولی شیعه و معتزله چنین نظری ندارند. به طور کلی اکثر متکلمان اعم از اشاعره – معتزله و شیعه تفاوت جوهری بین معجزه و سحر و جادو قائل هستند و همگی اتفاق نظر دارند که معجزه قابل تعلیم و آموزش نیست و همچنین انتهای ندارد در صورتی که سحر و جادو هم قابل آموزش و هم دارای انتهاست. همه متکلمان هدف از معجزات را راهنمایی بشر و اصلاح عقاید آنان می دانند، در صورتی که سحر و جادو فقط جنبه سرگرمی دارند.

کلمات کلیدی: معجزه، نبی، متکلمان